

REVIDIRANO LETNO POROČILO 2013

KRITNI SKLAD 3

POVZETEK

**PRIPRAVLJENO V SKLADU
Z MEDNARODNIMI STANDARDI RAČUNOVODSKEGA
POROČANJA**

KAZALO

| | | |
|-----------|---|-----------|
| 1 | PREDSTAVITEV KRITNEGA SKLADA 3 | 3 |
| 1.1 | O KRITNEM SKLADU | 3 |
| 1.2 | VSTOP V ZAVAROVANJE | 4 |
| 1.3 | PREMIJA IN STROŠKI | 4 |
| 1.4 | IZPLAČILO POKOJNINSKE RENTE | 4 |
| 1.5 | OSTALI PODATKI | 4 |
| 2 | GOSPODARSKO OKOLJE | 5 |
| 2.1 | MAKROEKONOMSKO OKOLJE | 5 |
| 3 | KAPITALSKI TRGI | 6 |
| 3.1 | DENARNI TRGI IN OBRESTNE MERE | 6 |
| 3.2 | OBVEZNIŠKI TRGI | 6 |
| 3.3 | DELNIŠKI TRGI | 7 |
| 4 | UVODNA BESEDA IZVRŠNIH DIREKTORJEV UPRAVLJAVCA | 11 |
| 5 | POVZETEK POSLOVANJA KRITNEGA SKLADA | 12 |
| 5.1 | OPIS NALOŽBENIH CILJEV, STRATEGIJE IN NALOŽBENE POLITIKE, TER DOSEGANJE TEH CILJEV V POSLOVNEM LETU GLEDE NA PRETEKLO OBDOBJE | 12 |
| 5.2 | IZRAČUN KAZALNIKOV | 12 |
| 6 | OBVLADOVANJE IN OMEJITEV TVEGANJ | 14 |
| 6.1 | NALOŽBENA TVEGANJA..... | 14 |
| 6.2 | DRUGA TVEGANJA | 15 |
| 6.3 | PLANI ZA NAPREJ | 15 |
| 6.4 | POMEMBNEJŠI DOGODKI PO DATUMU IZDELAVE BILANCE STANJA | 15 |
| 7 | RAČUNOVODSKI IZKAZI | 16 |
| 7.1 | IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA | 18 |
| 7.2 | BILANCA STANJA | 18 |
| 7.3 | IZKAZ PRIPISA DOBIČKA | 19 |
| 8 | PREMOŽENJE | 20 |
| 8.1 | PREMOŽENJE KRITNEGA SKLADA | 20 |
| 8.2 | NALOŽBENE NEPREMIČNINE | 20 |
| 8.3 | DANA POSOJILA IN DEPOZITI | 20 |
| 8.4 | NALOŽBE V VREDNOSTNE PAPIRJE | 20 |
| 8.4.1 | <i>Naložbe v vrednostne papirje, vrednotene do dospelosti</i> | 21 |
| 8.4.2 | <i>Naložbe v vrednostne papirje izmerjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida</i> | 21 |
| 9 | FINANČNO UPRAVLJANJE IN UPRAVLJANJE S TVEGANJI | 22 |
| 9.1 | UPRAVLJANJE S FINANČNIMI TVEGANJI | 22 |
| 9.2 | UPRAVLJANJE Z ZAVAROVALNIMI TVEGANJI | 22 |
| 9.2.1 | <i>Tveganje nedoseganja zajamčene donosnosti</i> | 22 |
| 9.2.2 | <i>Kreditno tveganje</i> | 22 |
| 9.2.3 | <i>Likvidnostno tveganje</i> | 23 |
| 9.2.4 | <i>Obrestno tveganje</i> | 24 |
| 9.2.5 | <i>Tveganje sprememb tržnih cen vrednostnih papirjev</i> | 24 |
| 9.2.6 | <i>Ostala pojasnila v skladu z določili Sklepa o letnem poročilu in medletnih računovodskih izkazih pokojninskega sklada, oblikovanega kot kritni sklad ter skupine kritnih skladov</i> | 24 |
| 10 | KAZALO TABEL | 25 |
| 11 | KAZALO GRAFOV | 25 |

1 PREDSTAVITEV KRITNEGA SKLADA 3

1.1 O KRITNEM SKLADU

Upravljevac Kritnega sklada 3 (v nadaljevanju KS 3) je Prva osebna zavarovalnica, d.d..

KS 3 vključuje pokojninski načrt PN PPD 03, za kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje.

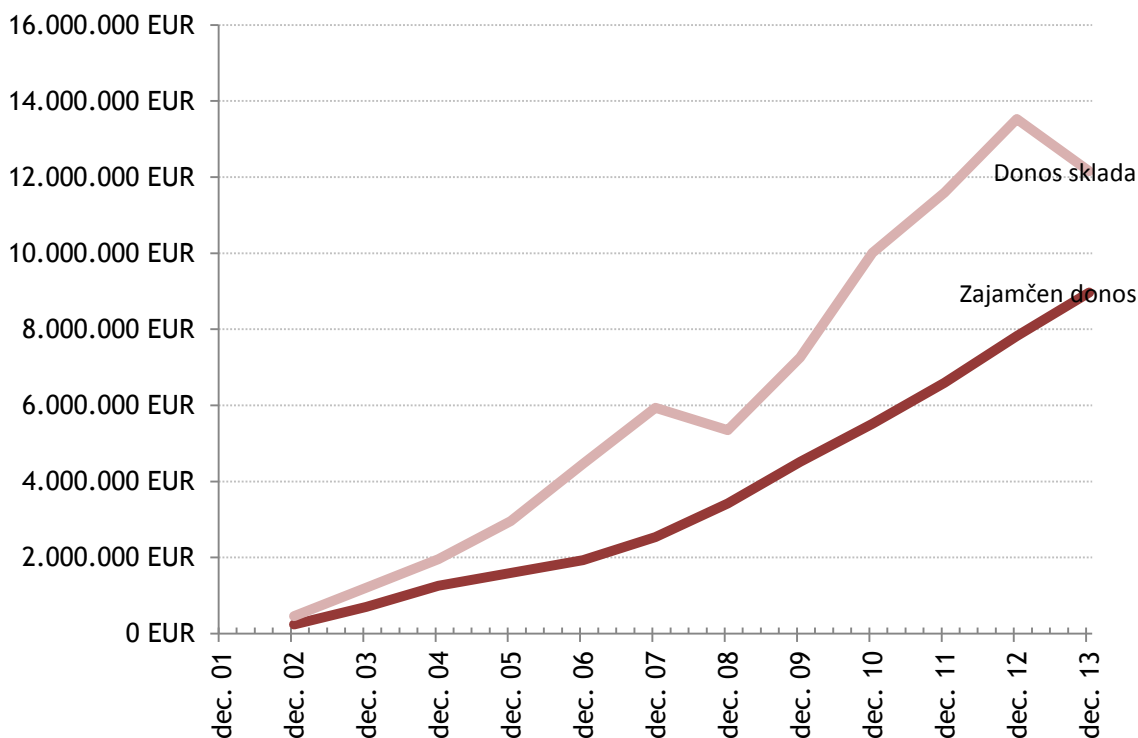
| Naziv pokojninskega načrta | Kritni sklad | Interna oznaka | Vrsta zavarovanja | Datum odobritve načrta | Zadnja dopolnitev načrta | Pričetek sklepanja zavarovanja | Številka transakcijskega računa |
|----------------------------|--------------|----------------|-------------------|------------------------|--------------------------|--------------------------------|---------------------------------|
| PN PPD 03 | KS3 | splošni | kolektivno | 23.11.2000 | nov.12 | 01.01.2001 | 02913-0090564486 |

Pokojninski načrt PN PPD-03 ureja kolektivno prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, pri katerem zavarovanci, vključeni v pokojninski načrt, za vplačano premijo pridobijo pravico do odloženega plačila dohodnine po ZDoh-2 in delodajalci, ki pristopijo k pokojninskemu načrtu in financirajo pokojninski načrt za svoje zaposlene, pridobijo pravico do davčnih in drugih olajšav po ZDoh-2. Ta pokojninski načrt je namenjen izključno kolektivnemu prostovoljnemu dodatnemu pokojninskemu zavarovanju. Po PN se zagotavlja vsem zavarovancem minimalni zajamčeni donos na vplačano čisto premijo v višini 40 % povprečne letne obrestne mere na državne vrednostne papirje z dospelostjo nad enim letom.

Pokojninski načrt PN PPD 03 je dne 23.11.2000 na podlagi odločbe št. 106-024/00-007 odobrilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Davčna uprava RS je pokojninski načrt PN PPD 03 dne 20.12.2000 vpisala v register pokojninskih načrtov in izdala odločbo št. 611-3/00-33-87-RD

Glavna novost v letu 2013 je bila, da smo pridobili dodatke za družinsko in invalidsko pokojnino za vse pokojninske načrte. Prva je s tem edini ponudnik dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki omogoča, priključitev tudi zavarovanja za dodatno invalidsko in družinsko pokojnino. Z zavarovanjem za dodatno invalidsko in družinsko pokojnino dodatno posameznik zaščititi sebe in svojo družino. Mesečno premijo se plačuje v okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja, kjer tudi za ta del uveljavlja davčno olajšavo. Premija je odvisna od starosti in poklica, ki ga posameznik opravlja ter načina izplačila, ki ga izbere. Zavarovalna vsota se izplačuje v obliki rente, in sicer kot odstotek od plače ali pa kot fiksni znesek, ki se indeksira. V prvem letu še ni tako velik odziv zavarovancev za novo ponudbo.

Graf 1: Dejanski in zajamčeni donos po posameznih poslovnih letih



1.2 VSTOP V ZAVAROVANJE

V prostovoljno dodatno zavarovanje po navedenih pokojninskih načrtih se lahko vključi le zavarovanec ali uživalec pravic iz obveznega pokojninskega zavarovanja. Vzporedno prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je namenjeno plačevanju dela premije, ki presega maksimalno višino premije, glede katere je mogoče uveljaviti pravico do odloženega plačila dohodnine po 367. členu ZPIZ-1 oziroma ZPIZ-2 (po 31.12.2012). Zanj se lahko odločijo zavarovanci po pokojninskih načrtih S01 in DP01.

Zavarovanec se lahko vključi v pokojninski načrt skupinsko in sicer tako, da delodajalec, pri katerem je zaposlen, pristopi k pokojninskemu načrtu in se zaveže plačevati celotno oziroma del premije za zavarovanca.

Izvajalec pokojninskega načrta izstavi zavarovancu polico prostovoljnega dodatnega zavarovanja (v nadaljevanju: polica). Polica je dokaz o sklenitvi pogodbe o prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju in se glasi na ime zavarovanca. Pravice iz prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja so neprenosljive in jih zavarovanec ne more zastaviti, niti z njimi ne more kako drugače razpolagati s pravnimi posli med živimi, razen v primerih, določenih z ZPIZ-1 oziroma ZPIZ-2 (po 31.12.2012).

1.3 PREMIJA IN STROŠKI

Višina premije je določena bodisi v absolutnem znesku bodisi v odstotku bruto plače zavarovanca. Plačuje se z nakazilom na denarni račun kritnega sklada in sicer mesečno do zadnjega v mesecu za tekoči koledarski mesec. Izvajalec pokojninskega načrta in zavarovanec se lahko dogovorita tudi za polletno ali letno plačevanje premije.

Čista premija je plačana premija, zmanjšana za vstopno provizijo izvajalca pokojninskega načrta.

Zavarovanec je upravičen do donosa na vplačane premije v tekočem mesecu od prvega dne v naslednjem mesecu.

Izvajalec je upravičen do povračila vstopnih in izstopnih stroškov ter do letne provizije za upravljanje s premoženjem kritnega sklada za obdobje varčevanja. Vstopni stroški se obračunavajo v odstotku od vplačane premije, izstopni stroški v odstotku od odkupne vrednosti ob prenehanju, provizija za upravljanje pa v odstotku od povprečne letne skupne čiste vrednosti sredstev sklada za obdobje varčevanja.

1.4 IZPLAČILO POKOJNINSKE RENTE

Pravica do dodatne starostne pokojnine je pravica do mesečne pokojninske rente, ki jo zavarovancu izplačuje izvajalec pokojninskega načrta od uveljavitve te pravice do smrti zavarovanca. Višina mesečne pokojninske rente, do katere je zavarovanec upravičen na podlagi uveljavitve pravice dodatne starostne pokojnine, se določi glede na starost zavarovanca ob uveljavitvi pravice in glede na odkupno vrednost ob uveljavitvi pravice do dodatne starostne pokojnine. Dan obračuna odkupne vrednosti je zadnji dan v mesecu, v katerem začne učinkovati izjava o uveljavitvi pravice do dodatne starostne pokojnine.

1.5 OSTALI PODATKI

Za revizorja zavarovalnice, ki je v 2013, tudi bila upravljavec kritnega sklada, je bila imenovana družba ERNEST & YOUNG d.o.o.. Za pooblaščenega aktuarja je imenovan dr. Darko Medved.

Nadzor nad poslovanjem Prve osebne zavarovalnice in s tem kritnega sklada opravlja Agencija za zavarovalni nadzor po Zakonu o zavarovalništvu (ZZavar).

Upravljavec KS 3, Prva osebna zavarovalnica, d.d. je delniška družba, ustanovljena za nedoločen čas.

Vsi podatki in informacije o Kritnem skladu 3 so objavljeni na spletni strani www.prva.net.

2 GOSPODARSKO OKOLJE

2.1 MAKROEKONOMSKO OKOLJE

Podobno kot predhodno, so leto 2013 zaznamovali evropska dolžniška kriza in pa politika čez lužo, kjer je za nemire finančnih trgov poskrbel kongres ZDA (ki je med drugim v oktobru celo zaustavil delovanje celotne vlade zaradi nestrinjanja okrog proračuna za leto 2014), trgi pa so še pozorneje kot sicer spremljali gibanje števila novih delovnih mest.

V prvi polovici leta so se evropski trgi tako predvsem ukvarjali z dogodki na Cipru ter kaj ti pomenijo za širšo EMU in pa ponovno s politično nestabilnostjo v Italiji povezano s težavami pri sestavi vlade. Že kmalu po tem pa se je glavni fokus premaknil k odločitvam glavnih centralnih bank. Poleg novega japonskega stimulatívnege paketa in kitajskega ohlajanja gospodarstva, je ob nekaterih nekoliko slabših makroekonomskih indikatorjih in padajoči stopnji inflacije ECB sledila vzoru svoje ameriške kolegice in kar dvakrat v letu znižala ključno obrestno mero na rekordno nizke vrednosti. Prvič v začetku maja z dotedanjih 0,75 % za četrto odstotka na 0,25 %, še enkrat za enako stopnjo pa v novembru, in sicer na vsega 0,25 %, v zasledovanju hitrejšega okrevanja EU.

Kontrastno se je v sredini leta povišala bojazen, da bo FED pričel z umirjanjem svoje ekspanzivne monetarne politike (to možnost je ob določenih pogojih v govoru potrdil tudi Ben Bernanke), kar je med drugim tudi povzročilo rekordno velik odliv sredstev iz ameriških obvezniških skladov. Ob nekoliko mešanih kazalnikih a jasnem trendu (predvsem vztrajnem zmanjševanju brezposelnosti in okrevanju nepremičninskega trga) so se bojazni uresničile šele proti koncu leta, kar pa je do takrat bilo že zdavnaj všteto v tržne cene.

V letu smo bili priča rahlemu padcu cen nemških in ameriških državnih obveznic ter rasti italijanskih, španskih državnih in pa podjetniških obveznic, močno rast pa smo predvsem v drugi polovici videli na uveljavljenih delniških trgih. Trgi v razvoju so v 2013 zabeležili močne odlive kapitala, kar se je odrazilo v padajočih borznih indeksih in valutnih tečajih. Ob znižanju neposrednih groženj rasti in privlačnosti drugih naložb so žlahtne kovine, ki so zadnja leta služile kot hranilec vrednosti v kriznih časih, leto zaključile z minusom. Z izjemo Cipra in Slovenije se je tekom leta situacija v težavnejših državah EU, kot so Italija, Španija in Portugalska, postopoma izboljševala, a kljub temu vse še vedno pesti visoka brezposelnost.

Zadnji podatki Eruostata o bruto domačih proizvodih kažejo, da je BDP EMU, ki je sicer v letu 2013 vpadel za 0,5 %, v zadnjem četrtletju porasel za 0,5 % v medletni primerjavi. V isti primerjavi je območje EU28 zabeležilo 1,1% rast ter tudi pozitivno, 0,1% rast v celotnem letu. IMF EMU napoveduje nadaljnjo, 1% rast v 2014 ter 1,4 % v 2014. Medtem so ZDA v letu 2013 dosegle 1,9% gospodarsko rast, kar je sicer nižje od 2,8% rast v letu pred tem, prav toliko pa znaša tudi napoved IMF za rast v letu 2014, kar je tudi v skladu s trenutnimi pričakovanji analitikov.

2013 je za Slovenijo bilo še eno težavno leto, tako na gospodarskem, kot socialnem področju. Nekoliko bolj spodbudni so podatki o četrtletni rasti na letni ravni v zadnjem tromesečju leta, ko smo prvič po dveh letih zabeležili rast bruto domačega gospodarstva, in sicer za 2,1 %, predvsem na račun bruto investicij. Rast v celotnem letu 2013 še vedno ostaja negativna, po zadnjih ocenah SURSa okrog -1,1 %. Za Slovenijo je to tako že drugo zaporedno leto upada BDP po 2,5 % zmanjšanju v letu pred tem. UMAR v septembrski objavi napoveduje 0,8% krčenje gospodarstva v letu 2014 ter 0,4% rast v letu po tem. Ob tem sicer napovedi Mednarodnega denarnega sklada kažejo na večje, 1,4% zmanjšanje gospodarske aktivnosti v letu 2014, konsenz tujih analitikov pa milejše, okrog 0,7% znižanje.

Rast cen v Sloveniji je bila v letu 2013 nekoliko nižja kot v letu pred tem, saj se je harmonizirani indeks potrošniških cen decembra v letni primerjavi povišal za 0,7 %, a je povprečna mesečna inflacija v letu znašala 1,8 %. Najvišjo povprečno mesečno rast cen v 2013 so zabeležili v skupini hrane, pijače in tobak (4,4 %), omeniti pa velja tudi povprečno 3% deflacijo trajnega blaga. Glede na objavo v septembru UMAR pričakuje 1,4% inflacijo v letu 2014 (IMF 1,8%) oz. povprečno 1,9% ter 1,7% v 2015 oz. povprečno 1,4%.

Po doseženi 13% stopnji registrirane brezposelnosti ob koncu 2012 je ta v Sloveniji ob koncu leta 2013 bila še za 0,5 o.t. višja. UMAR sicer napoveduje v letu 2014 še rahlo porast za 0,1 o.t., medtem ko mednarodni konsenz analitikov napoveduje znižanje, in sicer na 11 %.

3 KAPITALSKI TRGI

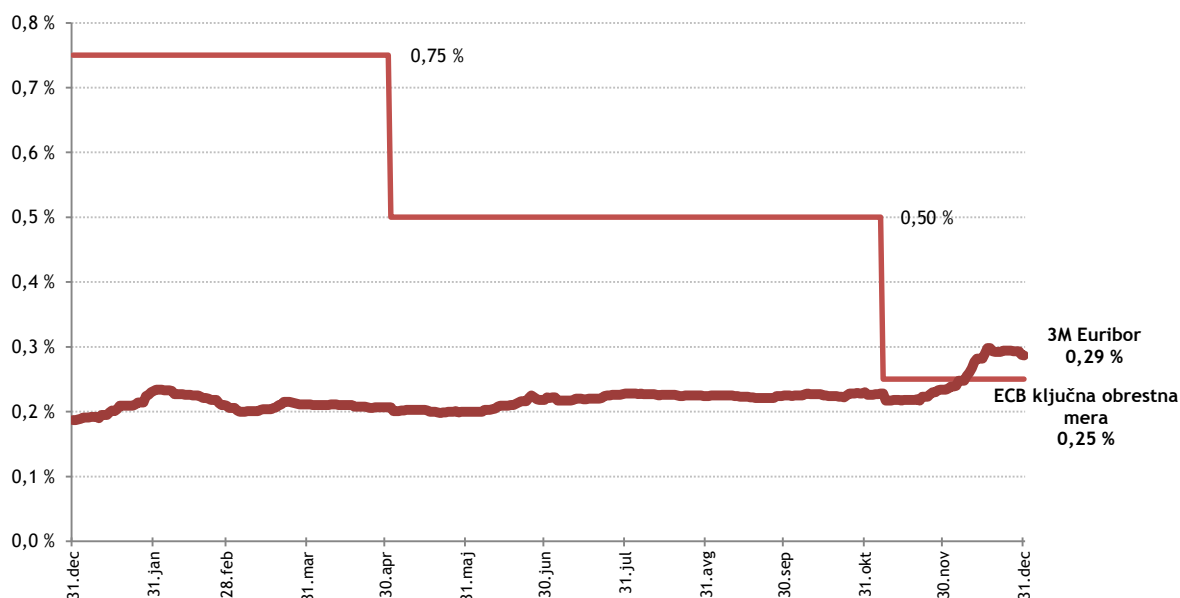
3.1 DENARNI TRGI IN OBRESTNE MERE

Po znižanju v 2012 z 1,00 % na 0,75 %, je v začetku maja v veljavo stopila nova, še za četrto odstotka nižja ključna obrestna mera Evropske centralne banke. Temu je v novembru sledilo ponovno znižanje za enako stopnjo na vsega 0,25 %, pri čemer pa je predsednik ECB Mario Draghi dodal, da je obrestno mero še mogoče znižati, v kolikor bi bilo to potrebno.

Nasprotno je v ZDA FED ocenil (predvsem na račun dobrih podatkov s trga dela), da prične s postopnim zmanjševanjem svoje ekspanzivne monetarne politike, kar so sicer zaradi uradnih izjav centralne banke trgi že dolgo pred tem vključili v svoje cene.

Medtem je Euribor tekom leta beležil počasno rast, ob koncu leta pa nekoliko večji skok v primerjavi z zadnjimi gibanji na račun pričakovanj o novih stimulativnih ukrepih ECB.

Graf 2: Gibanje ključne obrestne mere ECB in 3-mesečnega Euriborja v letu 2013



Vir: Bloomberg

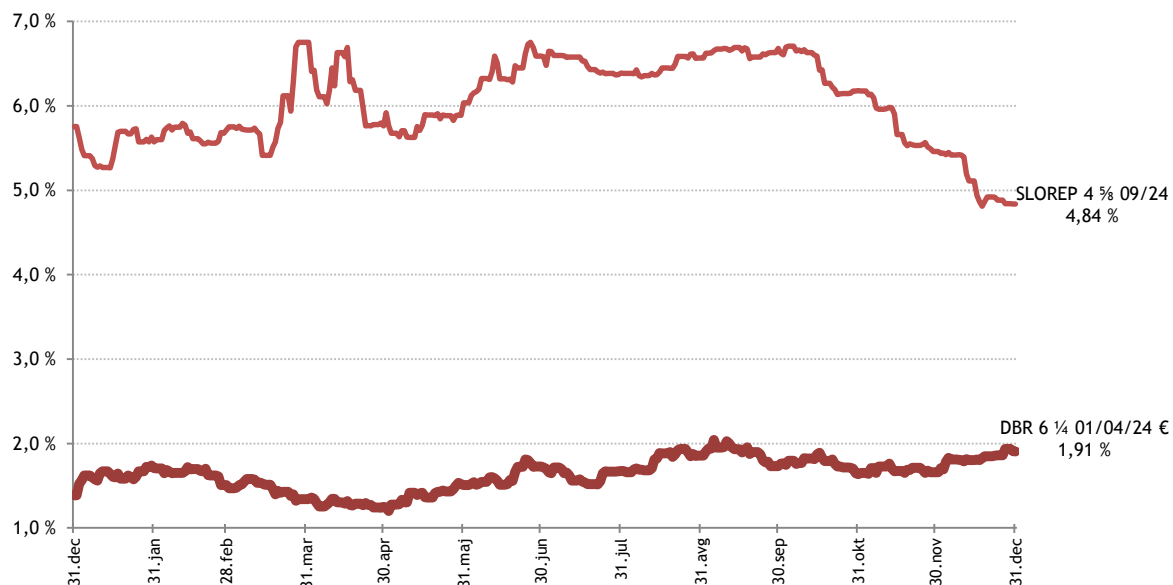
3.2 OBVEZNIŠKI TRGI

V letu 2013 so donosnosti nemških in ameriških državnih obveznic, ki so kar nekaj svoje vrednosti izgubile ob dejavnosti centralnih bank in pa tudi splošnih makroekonomskih kazalnikov, rahlo porasle, a kljub temu ostale na zgodovinsko zelo nizkih ravneh.

Večji so bili premiki pri bolj tveganih obveznicah, saj so se pribitki na italijanske in španske obveznice v primerjavi z nemškimi na račun vse večjega nadzora nad krizo in okrevanjem Evrope v drugi polovici leta znižali. Podobnemu trendu je sledila tudi večina podjetniških obveznic in tako leto zaključila z višjimi tečaji.

Omeniti velja tudi dogajanje v Sloveniji, kjer se je na primer donosnost domače državne obveznice z dospelostjo v letu 2024 (po bonitetni agenciji Moody's ocenjena kot Ba1 neinvesticijskega razreda) tekom leta dvakrat povzpela proti 7 %. Ob napovedanih reformah, načetih pogajanjih o državnem proračunu, dokapitalizaciji bančnega sektorja ter ustanovitvi slabe banke, je trend padanja cene trg obrnili v oktobru, do konca leta pa je donosnost omenjene obveznice vpadla na 4,8 %.

Graf 3: Gibanje donosnosti slovenske in nemške 9-letne državne obveznice v letu 2013



Vir: Bloomberg

Graf 4: Gibanje premije za tveganje 5- in 10-letnih podjetniških obveznic v letu 2013



Vir: Bloomberg

3.3 DELNIŠKI TRGI

Za delniške trge je bilo tudi leto 2013 polno zeleno obarvanih borznih indeksov, saj je še svetovni delniški indeks MSCI World zabeležil dobrih 21 % rasti. Večina tega je bilo na račun trgov v ZDA, saj so vsi trije glavni indeksi, S&P 500, DJIA in Nasdaq, dosegli več kot 25% rast, čez mejo 25 % pa se je ob koncu leta povzpел tudi nemški DAX. Ob močnih domačih ukrepih je zgodba zase japonski Nikkei 225 z več kot 50% rastjo, dobrih 20 % rasti pa je zabeležil tudi španski IBEX 35.

Na račun nižjih izvozov in splošnega odliva kapitala so bili delniški poraženci leta predvsem trgi v razvoju, pri čemer omenimo vsaj Brazilijo, kjer je indeks Ibovespa v letu 2013 izgubil več kot 15 %, vključujoč še tečajne razlike med brazilskim realom in eurom pa skoraj tretjino vrednosti iz konca leta 2012.

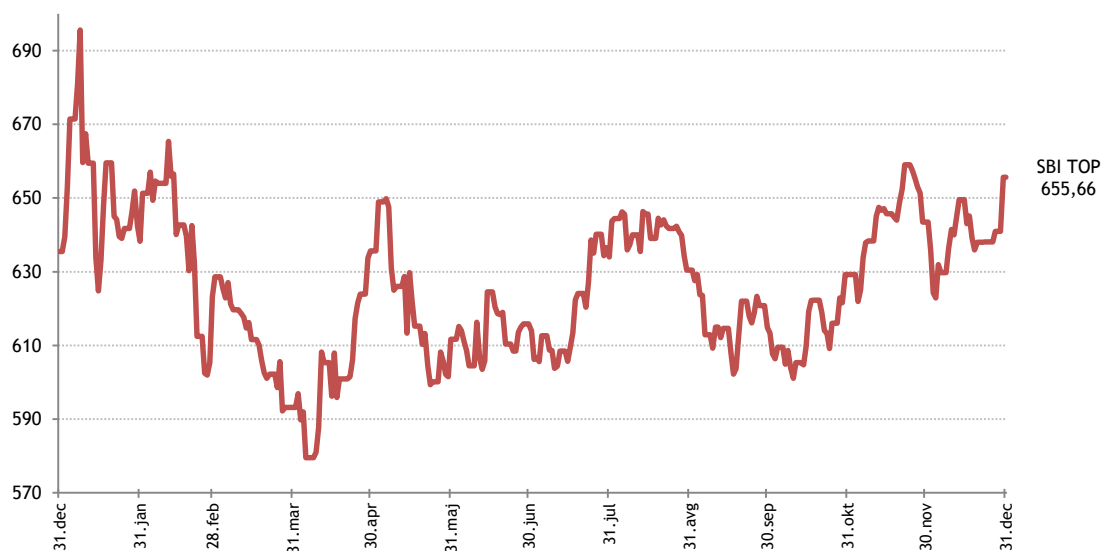
Že drugo leto zapored je zabeležil rast tudi domači indeks SBI TOP, in sicer dobre 3 %. To je sicer nižje od skoraj 8% rasti v letu pred tem.

Tabela 1: Tržna kapitalizacija na LJSE (v mio EUR)

| v mio € | 31.12.2010 | 31.12.2011 | 31.12.2012 | 31.12.2013 |
|---------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| TRG DELNIC | 7.028 | 4.873 | 4.911 | 5.173 |
| Prva Kotacija | 4.714 | 3.696 | 3.992 | 4.487 |
| Standardna kotacija | 1.499 | 578 | 318 | 235 |
| TRG OBVEZNIC | 13.193 | 14.459 | 12.736 | 13.956 |
| TRG INV. KUPONOV | 107 | 20 | 17 | 14 |
| TRG DELNIC ID | 159 | / | / | / |
| SKUPAJ | 20.486 | 19.352 | 17.644 | 19.143 |

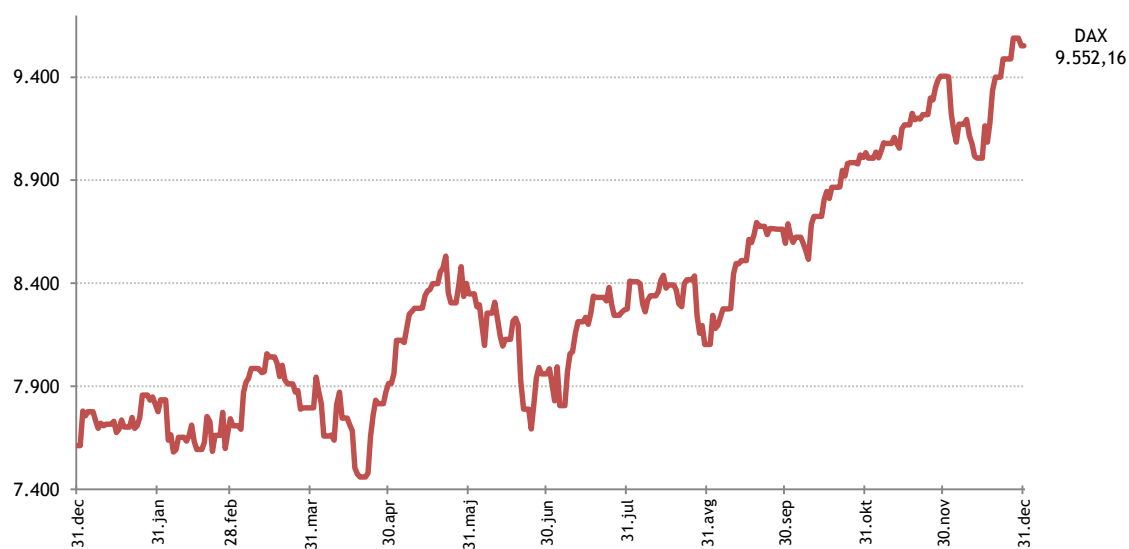
Vir: LJSE

Graf 5: Gibanje indeksa SBITOP v letu 2013



Vir: Bloomberg

Graf 6: Gibanje indeksa DAX 30 v letu 2013



Vir: Bloomberg

Graf 7: Gibanje indeksa S&P 500 v letu 2013



Vir: Bloomberg

Surovinski trgi

Zlato je v 2013 prvič po dvanajstih letih zabeležilo letni padec, saj je po tem, ko so se cene na unčo približale 1.700 USD v začetku leta, strmoglavilo proti 1.200 USD. Med razloge za padec tečaja gre šteti predvsem okrevanje preostalih trgov in zmanjšanje bojznosti za nadaljnje zlome.

Ob ohlajevanju trgov v razvoju in posledično nižjih pričakovanjih o potrošnji so se spustile tudi cene nafte. Tudi v splošnem je na surovinskih trgih vladalo bolj negativno vzdušje, saj je splošni surovinski indeks S&P GSCI Total Return nekoliko znižal v primerjavi s koncem leta 2012.

Graf 8: Gibanje surovinskega indeksa S&P GSCI Total Return v 2013



Vir: Bloomberg

Graf 9: Gibanje cene zlata v 2013



Vir: Bloomberg

Graf 10: Gibanje cene nafte v 2013



Vir: Bloomberg

4 UVODNA BESEDA IZVRŠNIH DIREKTORJEV UPRAVLJAVCA

Leto 2013 je Prvo osebno zavarovalnico zaznamovalo na dveh področjih in sicer nadaljevanje uspešne prodaje življenjskih zavarovanj na eni strani ter pridobitvi statusa največjega ponudnika prostovoljnega pokojninskega zavarovanja v Sloveniji.

Prva osebna zavarovalnica je kljub številnim izzivom (nadaljevanje gospodarske krize, sanacije bančnega sistema) letu 2013 dobro nadaljevala dejavnost prostovoljnega pokojninskega zavarovanja, ki smo jo pričeli leta 2000, takrat v okviru Prve pokojninske družbe. Uvedba izplačevanja pokojninskih rent, kar je nadaljevanje osnovne dejavnosti družbe, ki je pokojninsko varčevanje, je bilo za družbo tudi v 2013 zelo uspešno. S tem smo zaokrožili celotno zgodbo pokojninskega varčevanja in dokazali, da varčevanje v prostovoljnem dodatnem pokojninskem varčevanju pripelje posameznika do dodatne pokojninske rente. Hkrati smo v letu 2013 k prostovoljnemu pokojninskemu zavarovanju kot edini v Sloveniji dodali in pričeli s trženjem tudi dodatne invalidske in dodatne družinske pokojnine.

Zavarovalnica je z letom 2013 prvič v svoji zgodovini postala največji ponudnik prostovoljnega pokojninskega zavarovanja ne samo po številu zavarovancev, pač pa tudi po številu premoženja v upravljanju. Tržni deleži pri obeh kazalcih so se povečali za več kot 1% točko. Ponosni smo na to, da nam zaupa vsak tretji direktor, ki se je kdajkoli odločil za uvedbo dodatnega pokojninskega zavarovanja v svojem podjetju. Kljub reševanju bančnega sistema v državi, ki je na družbo in njene zavarovance vplival v obliki odpisa dolžniških vrednostih papirjev, kar je imelo za posledico nižji donos, so se sredstva v upravljanju povečala za dober odstotek, medtem ko je celotni trg padel za dobrih 5 odstotkov. V letu 2013 smo svojim zavarovancem in zavarovancem drugih ponudnikov prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja uspešno nadaljevali s ponudbo pokojninske rente in se z več kot 50% tržnim deležem uvrščamo daleč pred vso konkurenco.

Na področju ostalih osebnih zavarovanj je bilo za Prvo leto 2013 ponovno zelo uspešno. Ne glede na to, da je trg življenjskih zavarovanj v Sloveniji v letu 2013 beležil padec v višini 7,5%, je Prva beležila skoraj 40% rast premije, število novo sklenjenih življenjskih zavarovanj pa se je povečalo za več kot 15% glede na preteklo leto. Paradni konj življenjskih zavarovanj ostaja Prva Varnost, ki smo jo v letu 2013 nadgradili v produkt, ki ne samo da je prvi tovrstni v Sloveniji, je trenutno tudi edini takšen na celotnem področju kontinentalne Evrope. S tem Prva le še utrjuje nova, višja merila in standarde pri riziko življenjskih zavarovanjih, in ostaja vodilna zavarovalnica na področju riziko življenjskih zavarovanj.

V letu 2014 bo družba na področju prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja vpeljala življenjske cikle s čimer bo lahko odgovorila na potrebe tistega dela zavarovancev, ki se želijo bolj izpostaviti tveganju in s tem večji možnosti boljših donosov. Zaradi tega zavarovalnica na tem področju v letu 2014 načrtuje rast poslovanja. Nadaljevala bo z večanjem vloge na področju pokojninskih rent. Hkrati pa za področje življenjskih zavarovanj načrtuje nadaljnjo rast in razvoj.

Damir Verdev
Izvršni direktor



dr. Alenka Žnidaršič Kranjc
Izvršna direktorica



5 POVZETEK POSLOVANJA KRITNEGA SKLADA

5.1 OPIS NALOŽBENIH CILJEV, STRATEGIJE IN NALOŽBENE POLITIKE, TER DOSEGANJE TEH CILJEV V POSLOVNEM LETU GLEDE NA PRETEKLO OBDOBJE

Naložbeni cilji

Primarna naložbena cilja kritnih skladov Prve osebne zavarovalnice, ki jih bodo skladi prvenstveno zasledovali sta ustvarjanje zadostnih denarnih tokov za izplačila vseh obveznosti iz naslova vplačanih sredstev zavarovancev in preseganje zakonsko določene minimalne zajamčene donosnosti. V preteklem poslovnem letu je zavarovalnica dosegla minimalen zajamčen donos za vse zavarovance.

Pri izvajanju naložbene politike bodo sredstva naložena izključno v korist zavarovancev.

Prva osebna zavarovalnica bo naložbene cilje dosegala z globalno razpršitvijo tveganj med vse zakonsko dovoljene trge in vrste naložb ter z doseganjem nadpovprečnih donosnosti ob sprejeti zmerni ravni tveganja.

Naložbena politika

Ciljna sestava premoženja je rezultat podrobnega procesa strateške porazdelitve premoženja, kjer so bila upoštevana vsa izhodišča in omejitve pri investiranju sredstev. Ciljna struktura premoženja je rezultat iskanja optimalne sestave premoženja v luči doseganja ustrezne donosnosti.

Strateška razporeditev naložbenih kategorij premoženja mora ustrezati naslednjim ključnim kriterijem:

- zakonsko predpisane vrste in omejitve dovoljenih naložb,
- zakonske omejitve posameznih naložb,
- preseganje minimalnega zajamčenega donosa,
- ustrezno obvladovanje s tveganji.

Merila uspešnosti

Merila uspešnosti, ki jih uporablja Prva osebna zavarovalnica za ocenjevanje uspešnosti upravljanja s kritnimi skladi in doseganja naložbenih ciljev, so poleg primarnega naložbenega cilja (preseganje v pokojninskih načrtih določene minimalne zajamčene donosnosti) splošna merila uspešnosti, kot je donosnost ostalih pokojninskih skladov, ki delujejo v Sloveniji. Primerjava uspešnosti se opravlja enkrat mesečno.

Opis pomembnih aktivnosti upravljavca kritnega sklada v poslovnem letu ter učinkov sprememb v pogojih in okolju delovanja kritnega sklada

V letu 2013 smo nadaljevali z aktivnostmi pri pripravi naložbenih politik skladov življenjskih ciklov po novi zakonodaji ZPIZ-2, ki bodo zavarovancem omogočale primernejšo naložbeno strukturo glede na njihovo starostno skupino. Leto 2013 je sicer zaznamovala dolžniška kriza v Evropi, pri čemer se je tudi Slovenija nevarno približala potrebi po zunanji pomoči. Glavni evropski indikatorji so sicer že postopoma okrevali tekom leta in izkazali rast, z dokapitalizacijo največjih slovenskih bank proti koncu leta pa je tudi Slovenija pridobila nekaj zaupanja na trgu, kar se je tudi odrazilo v tržnih cenah državnih dolžniških papirjev. Ti so sicer kljub višjim cenam ostali med donosnejšimi državnimi dolžniškimi vrednostnimi papirji držav EMU. Glavni razlog teh premikov je ravno pomoč bankam, kar je sicer pozitiven znak za stabilizacijo razmer v državi, ki pa je hkrati tudi občutno povečal skupno zadolženost Slovenije. Prestrukturiranje bančnega sektorja je obsegalo tudi izbris podrejenega dolga, kar je bilo omogočeno s tik pred tem sprejetimi spremembami zakonodaje (ZBan). To je imelo učinek na veliko institucionalnih in zasebnih vlagateljev. Zaradi izbrisa podrejenih obveznic je družba sprožila tudi upravni spor zoper vsako odločbo ter sklep Banke Slovenije.

5.2 IZRAČUN KAZALNIKOV

Tabela 2: Kazalniki

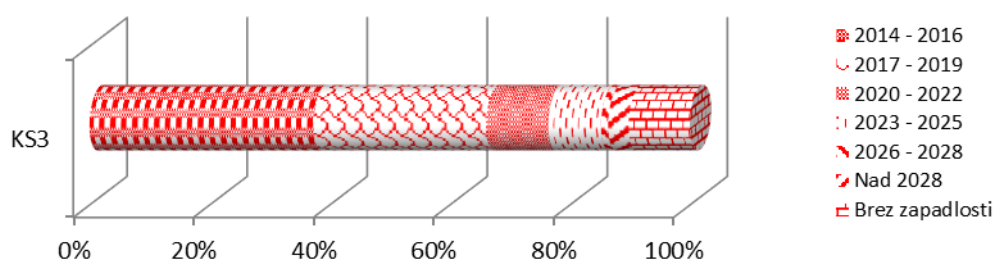
| | leto 2013 | leto 2012 | indeks |
|---|-----------|-----------|--------|
| 1. Donosnost čistih sredstev kritnega sklada | -0,02 | 0,02 | -0,70 |
| 2. Kazalnik stroškov poslovanja | 0,02 | 0,02 | 1,00 |
| 3. Stroški poslovanja v % od vplačane premije | 0,16% | 0,14% | 1,15 |
| 4. Rast vplačane premije (indeks) | 0,89 | 0,90 | 0,98 |
| 5. Povprečna izplačana odkupna vrednost | 4.114 | 3.871 | 1,06 |

Donos sklada je bil v letu 2013 slabši kot leta 2012 zaradi sanacije bančnega sistema, s čimer so bile skladu odvzete podrejene obveznice slovenskih bank, nad katerimi se je začel postopek Banke Slovenije. S tem je bila donosnost sklada za polovico nižja, kot leto pred tem. Sklad je v letu 2013 posloval enako ekonomično kar se vidi v primerjavi stroškov poslovanja glede na čisto vrednost sklada, medtem ko je pri vplačani premiji nekoliko višji zaradi manj zbrane premije.

Zaradi pravilnega odločanja in priprave na prilive sredstev, ki se sprostijo iz naložb, je pomembno analizirati tudi naložbe po zapadlosti. Ob zapadlosti naložb bo potrebno poiskati nove oblike donosnih naložb, zato je pomembno, da imamo pripravljeno analizo naložb po zapadlosti.

V skladu z zakonom so se prva redna izplačila pričela v letu 2011, pred tem pa je prihajalo samo do izrednih plačil (npr. prestopi zavarovancev k drugim upravljavcem, smrti zavarovancev). V letu 2013 so se redna in izredna izplačila skladno s pričakovanji in planom zavarovalnice nekoliko povečala glede na predhodna obdobja vendar z vidika likvidnosti navedeno ne predstavlja večjega tveganja za zavarovalnico. Zavarovalnica ocenjuje, da bo tudi v prihodnje pričakovano raven izplačil sredstev brez težav pokrila iz zapadlih naložb in tekoče vplačane premije.

Graf 12: Zapadlost naložb Kritnega sklada 3



Vir: Prva osebna zavarovalnica

V naslednjih treh letih zapade približno 37 % vseh naložb, od tega jih 24 % zapade v letu 2014, 33 % v 2015 ter 43 % v 2016. Naložbe brez dospelosti predstavljajo od 10,2 % naložb skladov.

6 OBVLADOVANJE IN OMEJITEV TVEGANJ

6.1 NALOŽBENA TVEGANJA

Tržno tveganje je tveganje finančne izgube zaradi spremembe v tržnih pogojih. Kritni skladi so z naložbami v tržne vrednostne papirje izpostavljeni nihanju vrednosti teh naložb in posledično nihanju vrednosti enote premoženja, katere vrednost lahko posledično zraste ali pade. Tržno tveganje je odvisno od vrste naložb, v katere investira sklad (eno- ali več-valutne, delnice, obveznice, izvedeni finančni instrumenti, itd.), nastane pa zaradi premikov v obrestnih merah, tečajih, cenah blaga in vrednostnih papirjev, ki so posledica ekonomskih ali političnih sprememb. To tveganje lahko nadalje razdelimo na vrsto ožje opredeljenih tveganj.

Obrestno tveganje je tveganje, kateremu je izpostavljen izvajalec pokojninskega zavarovanja, ki svoja sredstva vlaga v obveznice in druge dolžniške vrednostne papirje, katerih vrednost se spreminja glede na gibanje obrestnih mer. V primeru dviga obrestnih mer, vrednost dolžniških naložb praviloma pade. Na drugi strani v primeru padca obrestnih mer vrednost dolžniških naložb praviloma zraste. Obrestna občutljivost dolžniških vrednostnih papirjev se praviloma veča z daljšanjem zapadlosti posamezne naložbe, manjši absolutni ravni obrestnih mer v gospodarstvu ter nižjim kuponom instrumenta.

Valutno tveganje je tveganje, da lahko spremembe deviznega tečaja pozitivno ali negativno vplivajo na v domači valuti izraženo vrednost naložb kritnih skladov, ki so denominirane v tujih valutah.

Likvidnostno tveganje je tveganje, da kritni skladi zaradi omejene likvidnosti naložb na trgu vrednostnih papirjev s posamezno naložbo ne morejo trgovati oziroma lahko z njo trgujejo le po občutno slabših pogojih (zlasti cenovnih), kot so bili tisti, po katerih so bile te naložbe ovrednotene. Likvidnostno tveganje je tudi tveganje ali nevarnost neusklajenosti likvidnosti oziroma neusklajenosti med dospelimi sredstvi in obveznostmi do virov sredstev v podjetju, kar lahko povzroči likvidnostne probleme, torej pomanjkanje denarnih sredstev za poravnavanje zapadlih obveznosti.

Tržno tveganje se meri preko redne dnevne analize izpostavljenosti do različnih faktorjev tržnega tveganja kot so obrestne mere, valutni tečaji, cene vrednostnih papirjev in nepremičnin itd. Zraven tega se spremlja tudi tržna pričakovanja in spremembe v tržnih pogojih. Merjenje ter upravljanje tržnega tveganja vseskozi poteka kot »Assets-Liabilities Management« (v nadaljevanju ALM), kar pomeni, da se tržna tveganja na aktivih vseskozi meri relativno glede na strukturo pasive.

Tržno tveganje se obvladuje tako, da se zasleduje cilj čim večje razpršitve naložb (geografska, panožna, valutna alokacija naložb), izbora ustreznih naložb, primerne časa nakupa in prodaj vrednostnih papirjev s pomočjo izdelanih analiz in tekočega spremljanja dogajanj na kapitalskih trgih doma in v tujini.

Obrestno tveganje se obvladuje predvsem preko uravnavanja strukture ročnosti naložb (dolžniški finančni instrumenti), prestrukturiranja naložb iz dolžniških finančnih instrumentov s fiksno obrestno mero v dolžniške finančne instrumente s spremenljivo obrestno mero, prilagajanja ročnosti ter povprečnega modificiranega trajanja dolžniških finančnih instrumentov glede na pričakovane spremembe ravni obrestnih mer in uporabe izvedenih finančnih instrumentov.

Valutno tveganje se obvladuje predvsem preko uskladitve valutne strukture sredstev sklada z obveznostmi, z izbiro naložb v tujih valutah, katerih tečaji se v primerjavi z domačo valuto v povprečju gibljejo v nasprotnih smerih (ustrezna valutna razpršitev) in z uporabo izvedenih finančnih instrumentov.

Likvidnostno tveganje se minimizira preko uravnavanja likvidnosti naložb pokojninskega sklada (likvidnost se meri z velikostjo izdaje in razmikom med nakupno in prodajno ceno), upoštevanja likvidnosti kapitalskega trga, hkrati pa se spremlja tudi dinamiko prilivov in odlivov sredstev iz portfeljev in uravnava potrebna dodatna likvidna sredstva po principu ALM.

Kreditno tveganje kot eno izmed najpomembnejših virov finančnih tveganj predstavlja tveganje, da nasprotna stranka ali izdajatelj finančnega instrumenta, ki je v lasti kritnih skladov, ne bo poravnal svoje obveznosti v polnem znesku, bodisi ko zapade v plačilo, bodisi kadarkoli po tem datumu. To tveganje vključuje tudi tveganje znižanja vrednosti vrednostnega papirja kot posledice večje verjetnosti neplačila zapadle obveznosti, kar se največkrat odrazi preko znižanja bonitetne ocene dolžniških instrumentov takega izdajatelja.

Podzvrst kreditnega tveganja je tudi poravnalno tveganje ki predstavlja tveganje izgube, ki nastane, če se postopek plačil med dvema ali več strankami v poravnalnih sistemih ne odvije po pričakovanih oziroma dogovoru. Najpogosteje se to zgodi ob izmenjavi sredstev, ko ena izmed strani, vključenih v poravnavo, ne poravna svojih obveznosti do enega ali več upnikov, za tem, ko ti že izpolnijo svoj del obveznosti.

Kreditno tveganje se meri preko redne dnevne spremljave poslovanja izdajateljev vrednostnih papirjev oziroma nasprotnih strank, v katerih ima pokojninski sklad izpostavljenost v obliki depozitov in terjatev iz naslova izvedenih finančnih instrumentov. Znotraj poslovanja se še posebej pozorno preverjajo bonitetne ocene

institucij, smer sprememb bonitetnih ocen, velikost lastniškega kapitala družb, rezultati njihovega poslovanja ipd.

Zraven tega so osnova za ugotavljanje tveganj neizpolnitve nasprotne stranke tudi pogodbeno razmerje med Prvo osebno zavarovalnico, d.d. ter nasprotno stranko ali izdajateljem, zakonska določila, pravila delovanja Klirinško depotne družbe v zvezi s poravnavo poslov in pravila izpolnitve obveznosti na organiziranih trgih, na katerih se trguje s finančnimi instrumenti.

Poravnalno tveganje se obvladuje tako, da se zasleduje visoke standarde kakovosti poslovnih partnerjev, njihovih storitev in njihove plačilne discipline, ki jih spremlja med trajanjem poslovnega razmerja.

6.2 DRUGA TVEGANJA

Operativno tveganje je tveganje nastanka izgube, vključno s pravnim tveganjem, zaradi naslednjih okoliščin:

- zaradi neustreznosti ali nepravilnega izvajanja notranjih procesov;
- zaradi drugih nepravilnih ravnanj ljudi, ki spadajo v notranjo poslovno sfero pravne osebe;
- zaradi neustreznosti ali nepravilnega delovanja sistemov, ki spadajo v notranjo poslovno sfero pravne osebe, ali
- zaradi zunanjih dogodkov ali dejanj.

Primeri operativnega tveganja so: zunanje kriminalne dejavnosti, strateško tveganje, naravne nesreče, sistem notranjih kontrol, vodenje procesov, teroristični napadi in vojne, infrastruktura informacijske tehnologije, programska oprema, pravno tveganje, tveganje izgube ugleda, človeške napake itd.

Operativno tveganje se obvladuje preko natančno specificiranega investicijskega procesa in internih ter eksternih kontrol, ki minimizirajo verjetnost izgub iz naslova operativnega tveganja. V kolikor kljub dobro postavljenemu sistemu preventivnih ukrepov in pravil vseeno pride do nastanka škodnega dogodka iz naslova operativnega tveganja, se uporabi sistem v naprej specificiranih korektivnih ukrepov, ki tako škodo omejijo in v najkrajšem možnem času tudi odpravijo in izničijo.

6.3 PLANI ZA NAPREJ

Družba bo v letu 2014 v skladu z zakonodajo vpeljala življenjske cikle s čimer bo lahko odgovorila na potrebe tistega dela zavarovancev, ki se želijo bolj izpostaviti tveganju in s tem večji možnosti boljših donosov. Zaradi tega zavarovalnica na tem področju v letu 2014 načrtuje rast poslovanja.

Hkrati se bomo v 2014 dodatno posvetili trženju dodatnega družinskega in dodatnega invalidskega zavarovanja, kjer smo v Sloveniji edini ponudnik teh dveh zavarovanj v okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja.

6.4 POMEMBNEJŠI DOGODKI PO DATUMU IZDELAVE BILANCE STANJA

Po dnevu bilance stanja niso nastale takšne okoliščine ali nastopili dogodki, ki bi vplivali na izdelavo računovodskih izkazov za poslovno leto 2013.

7 RAČUNOVODSKI IZKAZI



Building a better
working world

POROČILO NEODVISNEGA REVIZORJA

Zavarovancem Kritnega sklada 3

Poročilo o računovodskih izkazih

Revidirali smo priložene računovodske izkaze Kritnega sklada 3, ki vključujejo izkaz bilance stanja na dan 31. decembra 2013, 31. decembra 2012 in 1. januarja 2012, izkaz poslovnega izida in izkaz denarnih tokov za tedaj končana leta ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne informacije.

Odgovornost posloводства za računovodske izkaze

Poslovodstvo je odgovorno za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu z mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, kot jih je sprejela EU, ki se nanašajo na pripravo računovodskih izkazov ter za takšne notranje kontrole, ki jih poslovodstvo določi kot ustrezne in, ki omogočajo pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake.

Revizorjeva odgovornost

Naša odgovornost je izraziti mnenje o teh računovodskih izkazih na podlagi revizije. Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja. Ti standardi zahtevajo od nas izpolnjevanje etičnih zahtev ter načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev sprejemljivega zagotovila, da računovodski izkazi ne vsebujejo pomembno napačne navedbe.

Revizija vključuje izvajanje postopkov za pridobitev revizijskih dokazov o zneskih in razkritjih v računovodskih izkazih. Izbrani postopki so odvisni od revizorjeve presoje in vključujejo tudi ocenjevanje tveganj napačne navedbe v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake. Pri ocenjevanju teh tveganj prouči revizor notranje kontroliranje, povezano s pripravljanim in poštenim predstavljanjem računovodskih izkazov družbe, da bi določil okoliščinam ustrezne postopke, ne pa, da bi izrazil mnenje o uspešnosti notranjega kontroliranja družbe. Revizija vključuje tudi ovrednotenje ustreznosti uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenosti računovodskih ocen posloводства kot tudi ovrednotenje celotne predstavitve računovodskih izkazov.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Mnenje


Po našem mnenju so računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih poštena predstavitev bilance stanja Kritnega sklada 3, na dan 31. decembra 2013, 31. decembra 2012 in 1. januarja 2012 ter njegovega poslovnega izida in denarnih tokov za tedaj končana leta v skladu z mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, kot jih je sprejela EU.

Poročilo o zahtevah druge zakonodaje


Poslovodstvo je odgovorno tudi za pripravo poslovnega poročila v skladu z zahtevami ZPIZ-2. Naša odgovornost je ocenitev skladnosti poslovnega poročila z revidiranimi računovodskimi izkazi. Naši postopki v povezavi s poslovnim poročilom so opravljeni v skladu z mednarodnim standardom revidiranja 720 in omejeni na ocenitev skladnosti poslovnega poročila z revidiranimi računovodskimi izkazi in ne vključujejo pregleda ostalih informacij, ki izhajajo iz nerevidiranih finančnih poročil.

Po našem mnenju je poslovno poročilo skladno z revidiranimi računovodskimi izkazi.

Ljubljana, 1. april 2014


Sanja Košir Nikašinić
Direktorica
Ernst & Young d.o.o.
Dunajska 111, Ljubljana

ERNST & YOUNG
Revizija, poslovno
svetovanje d.o.o., Ljubljana


Primož Kovačič
Poglašeni revizor

IZJAVA O ODGOVORNOSTI POSLOVODSTVA

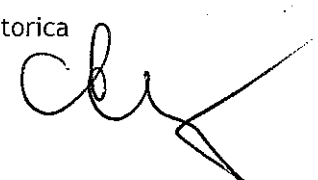
Uprava je odgovorna za pripravo letnega poročila tako, da le-to predstavlja resnično in pošteno sliko premoženjskega stanja družbe in izidov njenega poslovanja za leto 2013.

Uprava potrjuje, da so bile dosledno uporabljene ustrezne računovodske usmeritve ter da so bile računovodske ocene izdelane po načelu previdnosti in dobrega gospodarjenja. Uprava tudi potrjuje, da so računovodski izkazi skupaj s pojasnili izdelani na osnovi predpostavke o nadaljnjem poslovanju podjetja ter v skladu z veljavno zakonodajo in z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja.

Uprava je tudi odgovorna za ustrezno vodeno računovodstvo, za sprejem ustreznih ukrepov za zavarovanje premoženja ter za preprečevanje in odkrivanje prevar in drugih nepravilnosti oziroma nezakonitosti.

Ljubljana, 07.03.2014


Damir Verdev
Izvršni direktor


Alenka Žnidaršič Kranjc
Izvršna direktorica

7.1 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

| v EUR | 31.12.2013 | 31.12.2012 |
|--|-------------------|-------------------|
| I. Vplačila oziroma premije | 8.179.918 | 9.241.301 |
| II. Finančni prihodki | 9.597.660 | 7.250.686 |
| III. Prihodki od naložbenih nepremičnin | 461.095 | 445.440 |
| IV. Prihodki iz vplačil upravljavca zaradi nedoseganja zajamčenega donosa | 0 | 0 |
| V. Odhodki iz naslova izplačil odkupnih vrednosti | 8.795.634 | 10.699.495 |
| 1. Redno prenehanje | 1.971.391 | 1.499.701 |
| 2. Izredno prenehanje | 6.824.243 | 9.199.794 |
| VI. Prenos sredstev od oziroma na drugega izvajalca (+/-) | 1.866.231 | -893.976 |
| VII. Sprememba čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij (+/-) | -983.447 | 2.679.896 |
| 1. Sprememba matematičnih rezervacij brez upoštevanja pripisa dobička iz tekočega obračunskega obdobja (+/-) | -983.447 | 2.679.896 |
| VIII. Obračunani stroški upravljavca | 1.531.337 | 1.568.256 |
| 1. Obračunani vstopni stroški | 193.497 | 219.391 |
| 2. Izstopni stroški | 73.571 | 108.334 |
| 3. Provizija za upravljanje | 1.264.269 | 1.240.531 |
| IX. Odhodki v zvezi z banko skrbnico | 29.501 | 32.738 |
| X. Drugi odhodki, ki v skladu s pravili upravljanja neposredno bremenijo I | 14.155 | 11.565 |
| XI. Finančni odhodki | 10.123.330 | 4.479.468 |
| XII. Odhodki naložbenih nepremičnin | 0 | 0 |
| XIII. Čisti dobiček obračunskega obdobja +/- | -1.372.500 | 1.931.825 |

7.2 BILANCA STANJA

| v EUR | 31.12.2013 | 31.12.2012 |
|--|-------------------|-------------------|
| I. SREDSTVA | 83.178.852 | 83.566.843 |
| A. Naložbene nepremičnine in druge stvarne pravice na nepremičninah | 7.418.501 | 7.369.015 |
| B. Finančne naložbe | 74.985.225 | 73.996.193 |
| 1. v posojila in depozite | 9.655.140 | 8.548.633 |
| 2. v posesti do zapadlosti, od tega: | 61.950.704 | 61.336.375 |
| 3. razpoložljive za prodajo | 0 | 0 |
| 4. v rednotene po pošteni vrednosti, od tega | 3.379.381 | 4.111.185 |
| C. Terjatve | 288.232 | 269.452 |
| D. Denarna sredstva in denarni ustrezniki | 486.894 | 1.932.183 |
| E. Druga sredstva | 0 | 0 |
| F. Zunajbilančna sredstva | 0 | 0 |
| II. OBVEZNOSTI | 83.178.852 | 83.566.843 |
| A. Zavarovalno-tehnične rezervacije | 83.049.371 | 83.438.425 |
| B. Finančne obveznosti | 0 | 0 |
| C. Poslovne obveznosti | 129.481 | 128.418 |
| 2. Obveznosti do upravljavca kritnega sklada, | 122.086 | 124.641 |
| 4. Druge poslovne obveznosti. | 7.395 | 3.777 |
| D. Druge obveznosti | 0 | 0 |
| F. Zunajbilančne obveznosti | 0 | 0 |

7.3 IZKAZ PRIPISA DOBIČKA

| v EUR | leto 2013 | leto 2012 |
|---|------------|-----------|
| V primeru sorazmernega deleža člana v dobičku kritnega sklada | | |
| Čisti donos obračunskega obdobja +/- | -1.372.501 | 1.931.826 |
| pripis zajamčenega donosa, ki je v skladu s pokojninskim načrtom pripisan | | |
| - osebnim računom članom, | 1.137.083 | 1.228.460 |
| pripis donosa nad zajamčenim donosom, ki je v skladu s pokojninskim načrtom | | |
| - pripisan osebnim računom članom, | -2.509.584 | 703.366 |
| sprememba matematičnih rezervacij iz nad-zajamčenega donosa, ki v skladu s | | |
| +/- pokojninskim načrtom niso pripisane osebnim računom članom | 0 | 0 |

V letu 2012 se je zavarovancem pripisalo 1.228.460 EUR zajamčenega donosa. V letu 2013 se je zajamčen donos povečal še za 1.137.083 EUR.

Donos nad zajamčenim se je v letu 2012 povečal za 703.365 EUR. V letu 2013 se je donos nad zajamčenim zmanjšal za 2.509.583 EUR.

8 PREMOŽENJE

8.1 PREMOŽENJE KRITNEGA SKLADA

| v EUR | Knjigovodska vrednost 31.12.2013 | Knjigovodska vrednost 31.12.2012 | Knjigovodska vrednost 1.1.2012 |
|--|-------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------|
| Državne, bančne in podjetniške obveznice | 61.623.044 | 59.568.313 | 59.609.992 |
| <i>Delež v sredstvih kritnega sklada</i> | 74,08% | 71,28% | 70,68% |
| Sestavljeni vrednostni papirji | 1.604.896 | 3.741.810 | 4.833.864 |
| <i>Delež v sredstvih kritnega sklada</i> | 1,93% | 4,48% | 5,73% |
| Lastniški vrednostni papirji | 2.241.081 | 2.276.373 | 2.087.238 |
| <i>Delež v sredstvih kritnega sklada</i> | 2,69% | 2,72% | 2,47% |
| Depoziti | 9.655.140 | 8.548.633 | 10.041.579 |
| <i>Delež v sredstvih kritnega sklada</i> | 11,93% | 12,21% | 12,39% |
| Alt. naložbe (nepremičnine in drugo) | 8.054.691 | 9.431.714 | 7.768.585 |
| <i>Delež v sredstvih kritnega sklada</i> | 9,36% | 9,31% | 8,72% |
| Nepremičnine | 7.418.501 | 7.369.015 | 6.910.198 |
| <i>Delež v sredstvih kritnega sklada</i> | 8,92% | 8,82% | 8,19% |
| SKUPAJ: | 83.178.852 | 83.566.843 | 84.341.258 |

8.2 NALOŽBENE NEPREMIČNINE

Tabela 3: Tabela gibanja naložbenih nepremičnin

| v EUR | |
|--|------------------|
| Stanje na 1.1.2012 | 6.910.198 |
| Povečanja | 458.817 |
| Odtujitve | 0 |
| Dobiček/izguba od prevrednotenja na tržno vrednost | 0 |
| Stanje na 31.12.2012 | 7.369.015 |
| Stanje na 1.1.2013 | 7369.015 |
| Povečanja | 49.487 |
| Odtujitve | 0 |
| Dobiček/izguba od prevrednotenja na tržno vrednost | 0 |
| Stanje na 31.12.2013 | 7.418.501 |

8.3 DANA POSOJILA IN DEPOZITI

Tabela 4: Dana posojila in depoziti

| v EUR | 31.12.2013 | 31.12.2012 | 1.1.2012 |
|---------------------------|------------------|------------------|-------------------|
| Dana posojila in depoziti | 9.655.140 | 8.548.633 | 10.041.579 |
| Skupaj | 9.655.140 | 8.548.633 | 10.041.579 |

Dane depozite predstavljajo kratkoročni in dolgoročni depoziti pri domačih bankah in hranilnicah nominirane v evrih. Obrestna mera znaša od 3,0% letno za kratkoročne do 7,7% letno za dolgoročne depozite. V letu 2014 bo zapadlo 16,0% depozitov. Del zneska predstavlja tudi naložba v podrejeni dolg z dolgoročno zapadlostjo z obrestno mero od 6,7% do 8,2% letno.

8.4 NALOŽBE V VREDNOSTNE PAPIRJE

Naložbe v vrednostne papirje predstavljajo naložbe v delnice in obveznice.

Tabela 5: Naložbe v vrednostne papirje

| v EUR | 31.12.2013 | 31.12.2012 | 1.1.2012 |
|---|-------------------|-------------------|-------------------|
| Naložbe v VP, vrednotene do dospelosti | 61.950.704 | 61.336.375 | 63.999.837 |
| Naložbe v VP izmerjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida | 3.379.381 | 4.111.185 | 2.087.238 |
| Skupaj | 65.330.085 | 65.447.560 | 66.087.075 |

Tabela 6: Struktura papirjev glede na obliko obrestne mere

| v EUR | 31.12.2013 | 31.12.2012 | 1.1.2012 |
|---|-------------------|-------------------|-------------------|
| Naložbe v VP, vrednotene do dospelosti: | 61.950.704 | 61.336.375 | 63.999.837 |
| ▪ dolžniški VP fiksna obrestna mera | 61.024.590 | 60.118.404 | 57.638.241 |
| ▪ dolžniški VP variabilna obrestna mera | 926.114 | 1.217.971 | 6.361.596 |
| Naložbe v VP izmerjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida | 3.379.381 | 4.111.185 | 2.087.238 |
| ▪ dolžniški VP fiksna obrestna mera | 961.468 | 1.264.801 | 0 |
| ▪ dolžniški VP variabilna obrestna mera | 176.831 | 570.010 | 0 |
| ▪ lastniški VP | 2.241.082 | 2.276.374 | 2.087.238 |
| Skupaj | 65.330.085 | 65.447.560 | 66.087.075 |

Efektivna obrestna mera pri vrednostnih papirjih znaša od 0,6 % do 8,4 % (2012: od 0,6 % do 7,5 %).

8.4.1 Naložbe v vrednostne papirje, vrednotene do dospelosti

Tabela 7: Naložbe v vrednostne papirje, vrednotene do dospelosti

| v EUR | 31.12.2013 | 31.12.2012 | 1.1.2012 |
|---|-------------------|-------------------|-------------------|
| Naložbe, ki kotirajo na organiziranem trgu | 61.950.704 | 60.934.840 | 63.504.380 |
| Naložbe, ki ne kotirajo na organiziranem trgu | 0 | 401.535 | 495.457 |
| Skupaj | 61.950.704 | 61.336.375 | 63.999.837 |

Naložbe v posesti do zapadlosti predstavljajo obveznice RS, držav ES/EOCD in tujine, podjetniške obveznice iz organiziranega trga RS in držav ES/OECD in tujine.

8.4.2 Naložbe v vrednostne papirje izmerjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida

Tabela 8: Naložbe v vrednostne papirje izmerjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida

| v EUR | 31.12.2013 | 31.12.2012 | 1.1.2012 |
|---|------------------|------------------|------------------|
| Naložbe, ki kotirajo na organiziranem trgu | 2.293.850 | 3.015.800 | 1.194.973 |
| Naložbe, ki ne kotirajo na organiziranem trgu | 1.085.531 | 1.095.385 | 892.265 |
| Skupaj | 3.379.381 | 4.111.185 | 2.087.238 |

Naložbe vrednotene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, predstavljajo delnice, s katerimi se trguje na trgu vrednostnih papirjev, delnice k katerimi se ne trguje na trgu vrednostnih papirjev, podjetniške obveznice iz organizirane trga RS in držav ES/OECD in tujine.

Naložbe, s katerimi se trguje na organiziranem trgu, so vrednotene na podlagi tržnih cen. Naložbe, ki ne kotirajo na organiziranem trgu, so vrednotene na podlagi upoštevanja modelov vrednotenij, pri katerih so upoštevane spremenljivke, ki so pridobljene na podlagi javno dostopnih tržnih podatkov.

9 FINANČNO UPRAVLJANJE IN UPRAVLJANJE S TVEGANJI

9.1 UPRAVLJANJE S FINANČNIMI TVEGANJI

Osnovni finančni instrumenti sklada so finančne naložbe, denarni depoziti in denar na računu. Glavni namen teh finančnih instrumentov je doseganje dolgoročnih donosov sklada.

Glavna tveganja, ki izhajajo iz finančnih instrumentov sklada so tržno tveganje, likvidnostno tveganje in kreditno tveganje. Uprava pregleduje in potrjuje politike za upravljanje s temi tveganji. Politike upravljanja s tveganji so povzete v nadaljevanju.

9.2 UPRAVLJANJE Z ZAVAROVALNIMI TVEGANJI

9.2.1 Tveganje nedoseganja zajamčene donosnosti

Tveganje nedoseganja zajamčene donosnosti je tveganje, da je vrednost sredstev člana pokojninskega sklada nižja od zajamčene vrednosti njegovih sredstev. Ta tip tveganja je lahko posledica neustrezne naložbene politike kritnega sklada: Preveč drzna naložbena politika ob neugodnih tržnih gibanjih lahko vodi do padca vrednosti sredstev pod zajamčeno vrednost; preveč zmerna naložbena politika lahko dolgoročno vodi do nedoseganja zajamčene donosnosti tudi ob odsotnosti neugodnih tržnih gibanj. Naložbena politika kritnega sklada je plod temeljite analize finančnih trgov v preteklosti in predvidevanj za dogledno bodočnost, hkrati pa je nenehno predmet preverjanja in optimizacije.

Mera tveganja nedoseganja zajamčene donosnosti je višina presežka sredstev posameznega člana nad njegovo zajamčeno vrednostjo sredstev. Preverjanje presežka kritnega sklada se na mesečni ravni oz. pogosteje meri kot višina sredstev kritnega sklada znižana za višino zajamčenih sredstev vseh članov. V primeru izstopa člana iz kritnega sklada, se ugotovi stanje sredstev člana in njegovih zajamčenih sredstev.

Tabela 9: Zajamčena donosnost in dejanska donosnost portfelja naložb

| Vrsta naložbe | 31.12.2013 | | 31.12.2012 | |
|---|---------------------|--------------------|---------------------|--------------------|
| | Zajamčena donosnost | Dejanska donosnost | Zajamčena donosnost | Dejanska donosnost |
| Dolžniški VP in drugi VP s stalnim donosom | 1,50% | -2,95% | 1,57% | 2,55% |
| Delnice in drugi VP s spremenljivim donosom | 1,50% | 4,40% | 1,57% | 4,65% |
| Izvedeni finančni instrumenti | 1,50% | 0,00% | 1,57% | 0,00% |
| Depoziti in CD pri bankah | 1,50% | 4,65% | 1,57% | 4,69% |
| Strukturirani produkti | 1,50% | 5,07% | 1,57% | 5,38% |
| Nepremičnine | 1,50% | 6,58% | 1,57% | 6,60% |
| Dana posojila | 1,50% | 7,59% | 1,57% | 8,04% |
| Skupaj | 1,50% | -0,25% | 1,57% | 3,87% |
| Skupaj (po odštetju upravljalvske provizije) | 1,50% | -1,65% | 1,57% | 2,37% |

9.2.2 Kreditno tveganje

Kreditnemu tveganju je sklad izpostavljen na naložbeni strani in sicer na področju dolžniških naložb v vrednostne papirje, danih posojil in depozitov, denarnih sredstev ter ostalih terjatev. Tveganje, ki mu je sklad izpostavljen, je možnost insolventnosti nasprotne strani pred izpolnitvijo njihove obveznosti, pri čemer je najvišja izpostavljenost enaka knjigovodski vrednosti teh finančnih instrumentov.

Tabela 10: Struktura naložb glede na vrsto finančnega instrumenta

| v EUR | 31.12.2013 | 31.12.2012 | 1.1.2012 |
|-----------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| Finančne naložbe: | 72.744.144 | 71.719.819 | 74.041.416 |
| • v posojila in depozite | 9.655.140 | 8.548.633 | 10.041.579 |
| • v posesti do zapadlosti | 61.950.704 | 61.336.375 | 63.999.837 |
| • vrednotene po pošteni vrednosti | 1.138.299 | 1.834.811 | 0 |
| Terjatve in druga sredstva | 288.231 | 269.452 | 573.558 |
| Denar in denarni ustrezniki | 486.894 | 1.932.183 | 728.848 |
| Skupaj | 73.519.269 | 73.921.454 | 75.343.822 |

Naložbe so razpršene skladno z Zakonom o zavarovalništvu zato kritni sklad ni pomembno izpostavljen do enega posameznega izdajatelja. Sklad redno ocenjuje kreditno tveganje depozitov pri bankah ter v skladu s konzervativno politiko naložbenja investira presežna sredstva v depozite domačih bank za katere ocenjuje, da je kreditno tveganje nizko. Naložbe sklada niso zastavljene.

Tabela 11: Sektorska razdelitev

| v EUR | 31.12.2013 | 31.12.2012 | 1.1.2012 |
|-------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| Trajne potrošne dobrine | 2.177.821 | 2.386.825 | 2.275.991 |
| Osnovne potrošne dobrine | 2.182.139 | 2.290.188 | 2.279.544 |
| Energetika | 1.539.972 | 2.359.438 | 2.271.992 |
| Finančne storitve | 20.494.339 | 28.698.212 | 32.109.224 |
| Državne obveznice | 29.119.749 | 23.203.358 | 21.359.015 |
| Zdravstvo | 492.422 | 649.659 | 1.202.212 |
| Industrija | 3.283.852 | 1.911.768 | 1.704.483 |
| Informacijska tehnologija | 434.630 | 429.148 | 423.948 |
| Surovine in predelovalna industrija | 1.296.031 | 1.805.211 | 1.806.532 |
| Telekomunikacije | 5.829.945 | 4.524.325 | 4.489.069 |
| Javna oskrba | 6.668.369 | 5.663.322 | 5.421.812 |
| Skupaj | 73.519.269 | 73.921.454 | 75.343.822 |

Sektorska porazdelitev odraža sestavo naložb po knjigovodski vrednosti glede na sektor končnega lastnika izdajatelja v skladu z globalnim standardom klasifikacije industrij (GICS).

Tabela 12: Geografska sestava portfelja (glede na geografski izvor)

| v EUR | 31.12.2013 | 31.12.2012 | 1.1.2012 |
|-----------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| Balkan | 975.130 | 1.698.007 | 1.690.957 |
| EU | 66.573.822 | 68.023.065 | 68.687.315 |
| Trgi v razvoju | 2.881.799 | 1.128.440 | 1.561.580 |
| Severna Amerika | 3.088.518 | 3.071.942 | 3.403.970 |
| Skupaj | 73.519.269 | 73.921.454 | 75.343.822 |

Geografska sestava portfelja odraža sestavo naložb po knjigovodski vrednosti glede na državo tveganja končnega lastnika.

9.2.3 Likvidnostno tveganje

Pokojninski sklad upravlja z likvidnostnim tveganjem s pomočjo načrtovanja denarnih tokov. S tem orodjem družba upošteva dospelost finančnih naložb in investicij skupaj z načrtovanimi odlivi, ki so posledica poslovanja.

Finančne naložbe sklada so sicer financirane z zavarovalno tehničnimi rezervacijami. Ob koncu leta pokojninski sklad izkazuje le obveznosti za tekoče stroške z zapadlostjo do 3 mesecev. V nadaljevanju je prikazana struktura sredstev in obveznosti po zapadlosti.

Tabela 13: Prikaz likvidnosti finančnih sredstev in obveznosti

| v EUR | Do 12m | Nad 12m | 31.12.2013 | Do 12m | Nad 12m | 31.12.2012 |
|--|------------------|-------------------|-------------------|------------------|-------------------|-------------------|
| Finančne naložbe: | 4.515.218 | 68.228.925 | 72.744.144 | 5.315.033 | 66.404.786 | 71.719.819 |
| ▪ v posojila in depozite | 201.550 | 9.453.590 | 9.655.140 | 1.483.918 | 7.064.715 | 8.548.633 |
| ▪ v posesti do zapadlosti | 4.313.668 | 57.637.036 | 61.950.704 | 3.831.115 | 57.505.260 | 61.336.375 |
| ▪ dolžniški VP vrednoteni po pošteni vrednosti | 0 | 1.138.299 | 1.138.299 | 0 | 1.834.811 | 1.834.811 |
| Terjatve in druga sredstva | 288.231 | 0 | 288.231 | 269.452 | 0 | 269.452 |
| Denar in denarni ustrezniki | 486.894 | 0 | 486.894 | 1.932.183 | 0 | 1.932.183 |
| Skupaj finančne naložbe | 5.290.343 | 68.228.925 | 73.519.269 | 7.516.668 | 66.404.786 | 73.921.454 |
| Ostale obveznosti | 129.480 | 0 | 129.480 | 128.419 | 0 | 128.419 |
| Zavarovalno tehnične rezer. | 5.858.955 | 77.190.417 | 83.049.371 | 7.832.585 | 75.605.840 | 83.438.425 |
| Skupaj obveznosti | 5.988.435 | 77.190.417 | 83.178.851 | 7.961.004 | 75.605.840 | 83.566.844 |

9.2.4 Obrestno tveganje

Izpostavljenost sklada spremembi tržnih obrestnih mer je zelo nizka, izhaja v glavnem iz dolgoročnih dolžniških vrednostnih papirjev s spremenljivo obrestno mero.

Na 31.12.2013 je imel sklad za 3.402.742 EUR naložb s spremenljivo obrestno mero (2012: 9.871.472 EUR). Učinek spremembe obrestne mere na poslovni izid sklada iz tega naslova je prikazan v spodnji tabeli.

Prikaz delitve sredstev na fiksno ter variabilno obrestno mero za vrste finančnih naložb je prikazan v razkritju naložb.

Tabela 14: Obrestno tveganje

| Sprememba tržne obrestne mere | leto 2013 | | leto 2012 | |
|-------------------------------|--------------|---------|--------------|---------|
| | Vpliv na ZTR | | Vpliv na ZTR | |
| | v EUR | v % ZTR | v EUR | v % ZTR |
| +/-10 bt | 3.403 | 0,00% | 9.871 | 0,01% |

Pokojninski sklad ni pomembno izpostavljen obrestnemu tveganju in učinek ne vpliva pomembneje na finančne izkaze.

Pokojninski sklad z aktivnim spremljanjem razvoja dogodkov na mednarodnih trgih kapitala sprejema odločitve, ki zmanjšujejo obrestno tveganje. Hkrati se obrestno tveganje pri skladih v upravljanju Prve osebne zavarovalnice nanaša na garantirani donos, ki jih po pokojninskih načrtih mora sklad pripisovati zavarovancem.

9.2.5 Tveganje sprememb tržnih cen vrednostnih papirjev

Spremembi vrednosti tržnih vrednostnih papirjev je sklad izpostavljen pri lastniškem kapitalu, ki je tržno vrednoten. Na 31.12.2013 sklad izkazuje za 2.241.081 EUR navedenih naložb (2012: 2.276.373 EUR).

Tabela 15: Vpliv spremembe tržne cene lastniških vrednostnih papirjev

| Sprememba indeksa v % | leto 2013 | | leto 2012 | |
|-----------------------|--------------|---------|--------------|---------|
| | Vpliv na ZTR | | Vpliv na ZTR | |
| | v EUR | v % ZTR | v EUR | v % ZTR |
| +/-10 | 224.108 | 0,27% | 227.637 | 0,27% |

Spremembi vrednosti tržnih vrednostnih papirjev je sklad izpostavljen tudi pri vrednostnih papirjih, katerih vrednost je odvisna od tržnih obrestnih mer. Na 31.12.2013 sklad izkazuje za 1.834.811 EUR navedenih naložb (2012: 1.138.299 EUR). To skupino sestavljajo predvsem obveznice, ki se vrednotijo po pošteni vrednosti skozi izkaz poslovnega izida.

Tabela 16: Vpliv spremembe tržne cene vrednostnih papirjev, katerih vrednost je odvisna od tržnih obrestnih mer

| Sprememba tržne obrestne mere | leto 2013 | | leto 2012 | |
|-------------------------------|--------------|---------|--------------|---------|
| | Vpliv na ZTR | | Vpliv na ZTR | |
| | v EUR | v % ZTR | v EUR | v % ZTR |
| +/-100 bt | 14.797 | 0,02% | 14.377 | 0,02% |

9.2.6 Ostala pojasnila v skladu z določili Sklepa o letnem poročilu in medletnih računovodskih izkazih pokojninskega sklada, oblikovanega kot kritni sklad ter skupine kritnih skladov

1. Obrestna mera, izražena v odstotkih, ki jo je upravljaec upošteval v izračunu sorazmernega deleža člana v donosu kritnega sklada na letnem nivoju znaša do 1,50%
2. Delež rezervacij, ki še niso pripisane članu, izražena kot odstotek zavarovalno-tehničnih rezervacij, namenjenih za zajamčeno izplačilo znaša 0,96%.

| | Matematične rezervacije | Donos nad zajamčeno vrednostjo | Odstotek |
|----------------|-------------------------|--------------------------------|----------|
| Kritni sklad 3 | 83.049.371 | 798.331 | 0,96% |

10 KAZALO TABEL

| | |
|---|----|
| Tabela 1: Tržna kapitalizacija na LJSE (v mio EUR) | 8 |
| Tabela 2: Kazalniki | 12 |
| Tabela 3: Tabela gibanja naložbenih nepremičnin | 20 |
| Tabela 4: Dana posojila in depoziti | 20 |
| Tabela 5: Naložbe v vrednostne papirje | 21 |
| Tabela 6: Struktura papirjev glede na obliko obrestne mere | 21 |
| Tabela 7: Naložbe v vrednostne papirje, vrednotene do dospelosti | 21 |
| Tabela 8: Naložbe v vrednostne papirje izmerjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida | 21 |
| Tabela 9: Zajamčena donosnost in dejanska donosnost portfelja naložb | 22 |
| Tabela 10: Struktura naložb glede na vrsto finančnega instrumenta | 22 |
| Tabela 11: Sektorska razdelitev | 23 |
| Tabela 12: Geografska sestava portfelja (glede na geografski izvor) | 23 |
| Tabela 13: Prikaz likvidnosti finančnih sredstev in obveznosti | 23 |
| Tabela 14: Obrestno tveganje | 24 |
| Tabela 15: Vpliv spremembe tržne cene lastniških vrednostnih papirjev | 24 |
| Tabela 16: Vpliv spremembe tržne cene vrednostnih papirjev, katerih vrednost je odvisna od tržnih obrestnih mer | 24 |

11 KAZALO GRAFOV

| | |
|---|----|
| Graf 1: Dejanski in zajamčeni donos po posameznih poslovnih letih | 3 |
| Graf 2: Gibanje ključne obrestne mere ECB in 3-mesečnega Euriborja v letu 2013 | 6 |
| Graf 3: Gibanje donosnosti slovenske in nemške 9-letne državne obveznice v letu 2013 | 7 |
| Graf 4: Gibanje premije za tveganje 5- in 10-letnih podjetniških obveznic v letu 2013 | 7 |
| Graf 5: Gibanje indeksa SBITOP v letu 2013 | 8 |
| Graf 6: Gibanje indeksa DAX 30 v letu 2013 | 8 |
| Graf 7: Gibanje indeksa S&P 500 v letu 2013 | 9 |
| Graf 8: Gibanje surovinskega indeksa S&P GSCI Total Return v 2013 | 9 |
| Graf 9: Gibanje cene zlata v 2013 | 10 |
| Graf 10: Gibanje cene nafte v 2013 | 10 |